

C.

Det norske Universitet.

- I. Fortegnelse paa de academiske Forelæsninger i det Kongelige Frederiks Universitets første halve Aar fra Begyndelsen af Augusti Maaned 1813.

Disse første Forelæsninger ved det norske Universitet ere anmeldte paa Latin og Dansk med en Fortale og Indbydelse paa det academiske Collegiums Vegne af Etatsraad Professor Ridder N. Treschow. Udgiv. troer ikke bedre at kunne, efter disse Annalers Diemed, sørge for Historiens Tare, end ved at meddele dette interessante Afskrift beelt og holdent, og da efter sammes danske Udgave.

"Til Læseren.

Efterat det norske, af Hans Kongelige Majestæt Frederik den Sjette stiftede, Universitet med Lærere og alt nødvendigt Apparat saavidt var forsynet, at det nu var istand til at bringe de Studerende til en dybere Kundskab i de Videnskaber, som angaae den fælles og høiere Dannelse, saa blev, i Følge den Kongelige Anordning, deels ved Skrivelser fra Directionen for Universiteterne og de lærde Skoler til disse, deels ved offentlig Bekjendtgjørelse alle de, der ved det ny Academie vilde ofre Muserne, indbudne til i indeværende Mars Juni og Juli Maaneder hos Universitetets Professorer at lade deres Navne antegne. Saaledes ere fra Christiania, Trondhiems og Christianslands Skoler — thi fra Bergens ere ingen endnu affendte — hid ankomne 18 Candidater, og da disse paa deres Fremgang have aflagt tilstræffelige Prøver, have vi med Fornøielse optaget dem som de første Borgere i vor endnu spæde Stat. En og Anden, der efter Lovene dog ei kan nyde alle borgerlige Rettigheder, har ogsaa udbedet sig Tilladelse til at besøge vore Hørelærninger. Uden Tvivl ville inden Aarets Udgang endnu nogle flere indfinde sig, men, som det gierne gaaer i Begyndelsen, ifkun Saa, indtil nemlig de Førstes Exempel og Lykke omsider faaer viist, hvad man af en de fleste mistænkelig Nyhed kan vente sig.

J see da, Medborgere! hvorledes en Sag, som altid ibrig har været onsket, men endog for saa Aarsiden uden Haab, dog nu har taget saadan Begyndelse, at der til dens fuldkomne Udførelse næsten Intet mangler, uden at J selv ei vilde lægge Eder Hindringer i Veien. Thi baade er Grundvolden lagt, den Orden, hvori Byg-

ningens øvrige Dele skal opføres, bestemt, og Alting
saaledes foranstaltet, at den hele inden nogle Aar, eller
netop tre, her kan komme til at staae. Borgaarden til
et Tempel, der imellem Norges Fielde snart skal indvies
Videnskaber, Wiisdom, ja, den Evige selv, disses al-
mægtige og al gode Ophav og Beskytter, er allerede færdig,
Udgangen er aabnet, gaaer ind! Den er aaben ei
for dem alene, der, forst høitideligviis afstoede i Græken-
lands og Latiums Kilder, giennem mange Omsvøb ville
nærme sig disse Helligdomme. Thi der gives ogsaa i
Danmark og Norge, som i det øvrige Europa, noksom
Uarrindende Kilder, hvori det medfødte Barbarie og den
ved Gædefordærvelse paadragne Smitte kan udrenses.
Ingen, der i sit Modersmaal rigtig har lært Videnska-
bernes Begyndelsesgrunde, er for lidet dyrket til at fatte
de vigtigste Hovedstykker af den Værldom, der i vore Sko-
ler skal foredrages: og skulde Noget synes for dybt eller
nødvendigt at forbeholde de til en indre Bekjendtskab
dermed alene stiftede Tilhørere; saa er dette Ting af den
Beskaffenhed, at de Fleste desto lettere kan gaae dem
forbi, da det hverken for det offentlige eller private Liv
synes meget gavnligt, at Mange indlade sig i dybe
Granskninger derover. De, der i fordum Tid indviedes
i Mysterierne, søgte ogsaa kun sjelden at blive deelaagtige
i de større, men lode sig gjerne nøie med de mindre.
Hvad der overalt er det Høieste, har Forsynet ifkun til-
deelt meget Faa: og, som dette ei uden den største Møie
kan erholdes, saa give endog de, som kunde blive Fiere
deraf, gemeenlig Glip derpaa. Vil man derfor ei endog
iblandt dem, der som Børn og Unglæmmer have været
nødt til dyrke Grækernes og Romernes Brugthauger,
finde meget Faa, der siden enten kan eller kjotte om

deraf at plukke og medbringe andre Frugter end saadanne, som de efter Hiemkomsten med Forundring blive vaer, at ogsaa de i Fædrenelandet almindelig vorende Træer frembringe?

Hvis J altsaa — hvilket er en Overbeviisning, der hos os er grundet paa Erfaring og Kiendsgierninger, som ogsaa fremdeles skal stadfæste den — hvis J efter firkte Grundsætninger, ei iblinde, have villet et Universitet: hvis dette ei har været noget tomt og forsængeligt Ønske: have J ei, som Børn pleie — men hvad der om et Folk af Eders faste og høimædige Character vilde være en fornærmelig Mistanke — blot fattet denne Lyst, fordi J vidste, at Eders Jævnlighe pleie at morde sig med dette Glagss Foræringer eller Legetoi: have J tvertimod indseet, at Fædrenelandet ei kan blomstre uden ved flittig at opelste alle Kunster og Kundskabsgrene: have J deraf lært at udlede Kilden til al Lykke, deraf at beregne dens Undergang: er endelig denne Tænkemaade iblandt Eder arvelig og til Eder overgaaet fra hine Norske Stamme-fædre, der endog i den raaste Tidssalder satte den høieste Priis paa Skialdre, Historieffrivere, Kunstnere, ja Philosopher selv, som de efter Tidernes Feilighed da kunde være, saa at J have villet falde disse Studeringer tilbage, ei som Noget, der først maa hentes fra Fremmede, men som noget Medfødt, der vel i lang Tid har ligget i et Glagss Dvale, men nu atter er bleven vaft og med desto større Iver har nyttet sig, jo længere det har hvilet, uden at Kunsten imidlertid har taget af: Er dette, som det virkelig er, Hovedindholden af Eders Attraae, saa arbeide nu baade Ynglingen og Manden, ja saa poule Oldingen selv derpaa, at det ny Universitet saavel ved de Gøgendes Mængde som ved Anstalter og Midler maa

blive berømt, paa det at ikke Eders alene, men Ublændingens og alle civiliserede Folks Forventning, der med Beundring have hørt om Eders Enighed, Eders fast utrolige Midførhed for denne Sag, ei nogensinde, end siges strax i Begyndelsen, maa blive skuffet: og maaer det ikke saa, at denne Iver — hvad nogle Eders Forfleinere hemmelig have hvistet i Ørene — snarere skal ansees for en pludselig Ild, som af et lidet Partie kan være tændt, end for nogen Virkning af Overlæs og National-Landens Edelmødighed. Efterligner meget mere vor gode Konge, der, skønt adspredt ved saa mange Glands Forretninger, endog mere end sædvanlig indviklet i saa mange Sorger og Beshyringer, dog ei har holdt Noget for høiere eller vigtigere, end at dette Værk jo for jo hellere maatte komme istand: saa at neppe kunde midt i Fred den for Videnskabernes Fremme ivrigste og derhos rigeste Iynde have gjort mere for denne Stiftelse, end under en langvarig Krig og den mest trykkende Tilstand af Ham er skeet: men derved har han ogsaa givet det skønneste Bevis saavel paa sin Kærlighed til vort Folk, som til Videnskaberne selv, hvorom den sildigste Efterslægt end skal tale.

Men, for at nyde det allerede forhvervede Gode, udfordres ogsaa nogen Forberedelse. At denne hidindtil er forsømt, har formodentlig just paa denne Tid været Aarsag til, at Mange af et Glands Udsæelighed ere blevene hjemme og have skæet det academiske Lys, som en Sol, det uvante Nie ei endnu kan taale. Saa dt er det ogsaa, at hvo der for Videnskab er saa fremmed, at han ei engang ret forstaaer sit Modersmaal, hvo der foruden de almindelige Boger aldrig har læst eller kunnet forstaae nogen, der er skreven i en høiere Stil, hvo der ei engang a

Omgaang og Samtale veed, hvad Grammatik, hvad Historie eller Geographie, hvad Mathematik vil sige, hvo der ved Religionens og Erdelærens Behandling aldrig har vant sig til at henvende sine Tanter fra almindelige til guddommelige og kun ved Forstandens Anstrængelse fattelige Ting, hvo der endelig aldrig eller dog uden Held har prøvet i et reent og simpelt Sprog skriftlig at fremsætte sine Tanter, ham har ei saa meget Helligdommens Forsatte som meget mere Sagens egen Beskaffenhed udeløst fra samme. Thi her er ingen Ørensløst, hvorved Hørelsen, ingen Øiensløst, hvorved den Uvidendes Syn kan blive indtaget og forøiet. Men hvor Mange gives der ei alligevel, endog med den store Mangel, vi have, paa noget høiere Skoler, hvilke Theologer, Philosopher, Lovkyndige og andre Videnskabers Lærere dog heller vilde ønske sig som Tilhørere, skönt de slet ingen Latin forstaae, end en stor Deel af dem, der udgive sig for ene at besidde nogen lærd Dannelsse.

Dette ville vi dog ei saaledes have forstaaet, som om vi troede, at der nu Intet mere behøves, end at alle de, der enten ved et ypperligt Naturanlæg eller ved andet Held have faaet den Fattesevne, hvorefter her er Spørgsmaal, skynde sig til dette Lærdoms-Ørde, og, ligesom om denne Skole, fordi den kun er een, og kaldes en almindelig *), ogsaa ene var tilstrækkelig, at man nu ganske kan tilside sætte al Omhu for de andre og mindre Skoler eller de øvrige den offentlige Oplysnings Hjelpe-midler. Vi ere langt fra at tænke saa; thi, at vi holde

*) Det Ord Universitet betyder egentlig en almindelig Skole, det er, en, hvori alle Videnskaber blive lærte.

for, man i Begyndelsen maa kæmpe mod Hindringer og allevegne fra søge Raad, om end ei de bedste i sin selv, betyder ingensunde, at vi dermed for bestandig skal lade os nøie. Det er tvertimod en afslørt Saa, at, dersom man ei rydder hine bort, og af disse skaffer sig flere og større, hvis de mindre og Middelstolene ei deels forbedres, deels ganske ny oprettes, saa vil denne almindelige hverken meget kunne gavne til national Velstands og Vindfibeligheds Fremme hos os selv, eller hos Nabofolkene nogensinde indlægge sig et berømmeligt Navn. Vist nok vil dette Universitet formaae saa meget, at man ogsaa desto lettere kan sørge for Skolerne, naar flere dygtige unge Mænd til at forestaae samme blive dannede: men ogsaa for disse maa der drages Omhu, at de baade kan vide, til hvilket Formaal de bor øve deres Kræfter, og hvad Velkaar de kan vente, naar de engang ere fulddannede; thi have de detom ingen Visshed, saa ville de enten slet ikke studere eller anvende deres Tid paa langt andre Studeringer, og Universitetets Lærere ville selv ei saa meget see paa hvad der udfordres til Sindets sande Forædling, som hvad man for Nyttens Skyld fornemmelig pleier at eftertrægte; thi ved alle Universiteter, endog de mest berømte, vilde de Studeringer, der med en høiere Cultur staae i den meest umiddelbare Forbindelse, uden Tvivl for længe siden være blevene forsomte, dersom det ei for de talrige Skolers, især de høieres Skyld, havde været fornødent, at Mange ei løselig lagde sig derefter.

Hvad vi derfor strax i Begyndelsen holdte for raadeligt, at de, der kun ere istand til at fatte et lærd Foredrag, begive sig hid, det have vi tillige fremsat i den Hensigt, at vi for Eftertiden, og uden Stiftelsens Tab, desto tryggere maae kunne holde Mange borte fra denne For-

samling af studerende Ynglinger, som Nødvendigheden nu befaler os ei blot at taale som Tilhørere, men endog at loffe til. Ogsaa Kunstnere gjøre ligedan, naar Moden af dem fordrer flere Billedstøtter eller andre de dannende Kunstens Verker, og de formedelst Materialernes Giældenhed ei altid deraf kan have de bedste, at de da ei heller foragte Steen og Leer, der paa flere Steder er at finde, men ikke desmindre søge at give Formerne al den Skønhed, de formaae: og, om de end ei kan udtrykke de allerfineste Dele, eller Alting kan være flet paa det Nøieste, saa kan det Høle dog ved Skønhed eller i det mindste ved sin Lighed behage Tilskuerne.

Om vi, Medborgere! tydelig nok have forklaret Ederes Mening, vide vi ikke: men, at I virkelig tænke saa, er deels af bekiendte og forhen givne, deels af de seneste Prøver paa Ederes Sindelag mere end tilstrækkelig klart; thi neppe havde Nogle iblandt os for naaet Fædrenelands Gane, end denne eensstemmige Udladelse af de ypperste Borgere strax kom os for Øren om i de folkerigste Norges Byer at oprette ei blot almindelige Skoler, men tillige saadanne, der tilforn kaldtes latinske, nu derimod kaldes lærde. Her ubmærkede sig især Drammens, Skeens, Nordens og Frederikshalds Indbyggernes Iver; thi ei ved et forresten uvirksomt Naab forlange de saadanne Stiftelser, men vise sig ogsaa beredvillige til ved deres Midler og Gaver at bidrage til Sagens raske Gang: og vi tvivle ikke paa, at man endog i denne Trængsels-Tid i Hovedsagen vil komme meget vidt, dersom den høiere Dyrlighed og de høiere Collegier overalt noksom ville understøtte Borgernes nidkære Bestræbelser. Dette ville de vist ogsaa gierne gjøre, hvis kun Finantsernes eller Statskassens besværlige Trang, for hvilken Studeringens

Fordele tidt af Nødvendighed maae viæ, ei bringer Nødvighedens først, og siden andre Borgere's Klogskab fra disse Tanker, til ved vidtlestige Beregninger at undersøge, hvad der ei alene overhovedet er det nyttigste, men hvad især Statens øieblikkelige Forleghed meest trænger til. Herved er alligevel i Almindelighed følgende Ting at bemærke, som ved ingen modsat Grund let kan gien drives, først, at en Ting, som man just er ifærd med, og hvorpaa store Omkostninger alt ere giorte, ei længere kan standse, og følgelig af alle Kræfter vor drives frem; dernæst, at heldig Fremgang især beroer paa saadanne Skolers Ansæg og paa denne iblandt ædle Borgere herskende Tankemaade. Skulde disse nu see, deres Bestræbelser ville være forgieves, saa er det meget at befrygte, de inden kort Tid lade Sagen som fortabt henligge, og heller anvende al deres Formue og Eftersænk paa en anden for Fædrelandet vel ei unyttig, men dog langt mere underordnet Plans Udførelse. Omstændighederne fordre derfor, at vi just nu arbeide til dette Maal: hvilket, for at lykkes, ei engang synes at fordre noget Offer af Smantierne, men kun at de ikke hindre eller sætte sig derimod. Doa herom intet videre; thi ei i en Fortale eller et Indbydelsesskrift, men paa andre Steder og for Statsaaernes høiere Bestyrere, maa dette nøiere prøves og gienneemgaaes.

Et Par Anmærkninger om Planen til disse Forelæsninger staae tilbage at tilføie. Ved vort gamle Universitet har længe hersket den lovlige Skik, at de, der først betræde deres academiske Løbebane, et Mars Tid i det mindste lægge sig efter de Videnskabers, som ere blevene udmærkede med Navn af humanistiske, og især synes at sigte til en nærmere Udvikling af den Lærdoms Gæde.

som man i Skolen alt har modtaget. Derved er hos Mange ogsaa dette bleven vundet, at Unglingen, saa snart han er kommen ud fra Skolen, bedre har lært at indsee disse Studeringers Ypperlighed, og ei at gjøre mindre deraf, end af dem, som derfor, skønt urigtig, kaldes høiere, fordi de enten ere Universitetet mere iæregne, eller, naar hine alt ere lærte, den fornemste Gienstand for de Ældres Glid. Da nu dette Universitet ei kunde paa engang komme heelt istand, og hverken Tiden eller vort Lands Forfatning tillod den Oplættelse, som Sagens Vanskelighed til Læreres Valg og alt Tilbehørs Anskaffelse gjorde nødvendig, saa blev ved en Kongelig Forordning fastsat, at der med dette Slags Forelæsninger skal gøres Begyndelse, og tillige blev der sørget for, at der i tilkommende Aar maatte findes Lærere, som derefter kunde modtage den studerende Ungdom, der vilde gjøre enten Theologie, Lovkyndighed, Medicin eller Stats-husholdning til Hovedsag. Til dette Wiemed ere allerede fire, deels Professorer, deels Lectorer udnævnte, imedens Bøger og andet lærd Apparat for en stor Deel enten forud er bleven samlet eller fremdeles samles og forøges. Man seer heraf, hvad vi først maatte have for Øine. Den anden Hovedpunct er taget af Hensyn til de Tilhørere, som, endnu ei nok oplærte i det latinske Sprog, kunne ville bruge vor Tjeneste til at erhverve sig Kundskab om mange, fornemmelig i Livet nyttige, Ting, Uvidenhed om hvilke, en dog ei altsor sildig, Erfarenhed kan have viist at være dem til Skade; eller om der skulde være Nogen, som, endoa efterat han tor lang Tid siden har rykket Skolestøvet af sig, fandt Fornøielse i at faste Diet tilbage paa sine forrige Studeringer eller gientage, hvad han forhen kunde have forjæmt. Ogsaa hine Videnskaber,

som gierne vilde fiende den fast aldeles ny Skikkelse, som visse Videnskaber efter nogle Decenniers Forløb have faaet, ville vi ei undslaae os for at vejlede: kort sagt, vi ønske efter Evne at gjøre Enhver til Maade, som enten af reen Kiærlighed til Lærde. Bestiøstelser eller blot for Nyttens Skyld ynder samme.

Her have I altsaa en Fortegnelse paa de Forelæsninger, som vi i dette Universitetets første halve Aar have anseet for især nødvendige at holde.

Dr. Niels Treschow, første Professor i det philosophiske Facultet, skal Kloffen otte om Morgen, hver Dag i Ugen, offentlig deels give en almindelig Udsigt over alle, især de philosophiske, Videnskaber, deels gien- tage og nærmere oplyse de vanskeligste Steder i den af ham nylig udgivne Logik. Kloffen ni skal han, ligeledes offentlig, philosophisk udlede, bevise og paa Livet, især med Hensyn til Studerende, anvende den almindelige og besynderlige Sædelæres Grundsætninger. Til Overhørelser og Bemærkninger over Tilhørernes skriftlige Udarbejdelser skal Timer, der paa begge Sider kan være beleilige, bestemmes. Endelig skal han i nogle Vinter-Forelæsninger privat søge at forklare de Philosophemer, der i vore gamle Norske Forfædres Fabler synes at ligge skjulte.

G. Sverdrup, Professor i det græske Sprog,

holder fem Dage om Ugen, fra Klokken 11—12, Forelæsninger over Aristophanes's Plutus og nogle af Platos Dialoger; fem Dage om Ugen fra 12—1 forklarer han Horatius's Satyrer og nogle udvalgte Taler af Cicero. Onsdagen fra 11—12 og Løvedagen fra 12—1 foredrager han den philologiske Encyclopædie. Privatlektur tilbyder han sine yngre Medstuderende sin Veiledning i at fortolke de gamle Classikere og i at skrive Latin.

J. Rathke, Professor i Naturhistorien, agter i nærværende academiske Aar at læse over den geologiske Deel af Naturvidenskaben med fortrinligt Hensyn paa Fædrelandet, Mandag, Onsdag, Fredag og Løvedag fra Klokken 10—11. Skulde Noget desuden ønske Plante-Physiologie og enkelte fortrinlige Stykker af Zoologie forklarede, da vil han med Fornøielse søge at opfylde deres Ønske, naar de vil aftale den dertil bekvemme Tid.

Søren Rasmussen, Professor i den theoretiske Mathematik, foredrager i de fem første Dage om Ugen den rene Mathematik i Timen fra 11—12. I Timen fra 12—1 læser han Mandag, Onsdag og Fredag over Experimentalphysiken, og Tirsdag og Torsdag over Algebra.

L. Stoud Platou, Professor i Historien, vil bestræbe sig for i fire Formiddags-Timer om Ugen offentlig at foredrage den Romerske Stats Historie efter Heeren's Haandbog i de gamle

Staters Historie; privat agter han i tvende Eftermiddags-Timer om Ugen at forelæse Norges Riges Historie. Tillige ønsker han at være de unge Mænd, der have ladet sig indskrive som Studerende ved Universitetet, ligesom og dem, der lægge sig efter Handelen, til Nytte ved at foredrage for dem, der maatte ønske det, en eller anden Deel af Geographien.

Soend K. Hersleb, Lector i Theologien og det hebraiske Sprog, agter de tre første Dage af Ugen om Eftermiddagen 3—4 at giennemgaae Dommernes Bog. Onsdag og Loverdag (Eftermiddag 4—5 vil han bestræbe sig for at fortolke Propheten Amos, og de samme Dage læser han om Formiddagen 10—11 over theologisk Encyclopædie, saafremt Rogen af hans yngre Medstuderende ønske, forinden de vælge eller begynde paa Theologiens Studium, noget nøiere at kiende denne Videnskab Formaal og Fordringer, dens Bæsen og Omfang, samt hvad Plan i sine Studeringer, Theologen sikkest kan følge. Mandag og Tirsdag (Eftermiddag vil han 5—6 foredrage en almindelig Indledning til det hebraiske Sprogs Studium, og til samme Tid agter han Torisdag og Fredag at holde Forelæsninger over den christelige Sædelære i Sammenligning med de philosophiske Moralsystemer, saaledes nemlig, at Indhold

og Foredrag især indrettes efter deres Tærb, der uden egentlig at ville opoffre sig til Videnskabernes Dyrkelse, dog om alreenevigtige Gienstande ønske, med eller uden Borgerret ved vort Universitet, at indsamle nyttig Kundskab. I øvrigt, hvis Noget maatte ønske at deeltage i practiske Øvelser, enten for at lære det hebraiske Sprog og Grammatik, eller for at uddanne sig i Moderemaal, da vil det være ham kjær efter nærmere Aftale at vejlede disse deres Bestræbelser. „

Foranstaaende Indbydelsesskrift og Lektionsfortegnelse blev af Collegium academicum allerunderdanigst indsendt til Hans Majestæt Kongen, Universitetets høie Stifter og Belgiorer, tilligemed allerunderdanigst Indberetning om, at Kong Frederiks Universitet saaledes havde begyndt at virke. — Paa denne det academiske Collegiums allerunderdanigste Skrivelse har det derpaa behaget Hans Majestæt under 27 September aller-naadigst at tilskrive bemeldte Collegium:

”Vi ville allernaadigst have tilkiendegivet det interimistiske Collegium Academicum ved Bort Norste Universitet Vor allerhøieste Tak for det indsendte Exemplar af Indbydelsen til Forelæsningerne.

Ligesom vi med allerhøieste Velbehag have erfaret, at Underbiielsen ved Universitetet har

Universt. og Skole-Annaler 1813. K

tåget en virksom Begyndelse, saa er det Os i
 Gærdeleshed kjær at vide, at denne Begyndelse
 ioversættes ved Mand, hvis Lærdom, Ridfær-
 hed for sand Oplysnings Fremme og Hengiven-
 hed for Os og Fædelandet, i lige høj Grad
 sætter dem i Stand til at kunne fyldestgøre
 Vore landsfaderlige Hensigter ved at skienke
 Vort kiære og troe Norske Folk denne Høiskole...

Besalende Eder Gud!

Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 27 Sep-
 tember 1813.

F r e d e r i k R.

Til det interimistiske Collegium
 Academicum ved Vort Norske
 Universitet *).

II. Første Examen philosophicum i December Maaned.

Da imod Slutningen af det første academiske
 Halvaar de unge Studerende yttrede Ønske om,
 i nogle af de foredragne Discipliner at maatte
 kunne underkaste sig den befalede offentlige Prøve:
 saa troede Collegium academicum, meest hensigts-

*) S. Budskiften af 22 October, 1813.

mæssigen og paa den saavel med de Studerendes
Tarv, som med Universitetets Indretning meest
overeensstemmende Maade at kunne midlertidigen
bestemme følgende Fremgangsmaade ved den be-
saaede Examen philosophicum:

1. Prøven skulde, saasemt Nogen ønskede at frem-
stille sig til samme, afholdes midt i December;
2. Det skulde staae de Studerende frit for at tage
hvilken som helst og saa mange eller saa faa af
de hidtil foredragne Videnskaber, som de selv
ønskede, for deri at lade sig paa een eller flere
af de bestemte Dage offentlig prøve;
3. Naturhistorien skulde ved denne Examen ligesaa-
vel have sin Rubrik som de andre Videnskaber,
der hidindtil ere blevene henregnede til den saa-
kaldte anden Examen.

I Overeensstemmelse med disse vedtagne
Grundsætninger afholdtes den philosophiske Exa-
men i Midten af December 1813, og følgende
fremstillede sig til Prøve i alle eller de fleeste af
de hidtil foredragne Discipliner (Latin, Græsk,
Hebraisk, Historie):

Georg. Bernhoft.

Jens Vissler Kroslich.

Ol. Michael Canne.

Johann. Bedege.

Ulr. Fred. Christ. Arneberg.

Jens Fred. Schrøter.

Clemens Ebbel.
 Christian Bull.
 Johann. Ridderbold.
 Ped. Munch Wang.
 Sigs. Emil Petersen.
 Christ. Fred. Arbo.
 Johann. Keyser.
 Jens Essendrop Knoph.
 Johann. Smith.
 Johan Aas.
 Joh. Sandberg.

Af Universitetets 18 Borgere havde altsaa de
 17 underkastet sig Prove i de Fag, der sædvanlig
 henregnes til Examen philologicum. Den 18de
 var ved Sygdom blevet forhindret fra at opholde
 sig ved Universitetet.

III. Forberedende Arbejder, Universi- tetets Bygninger vedkommende.

Gaarden Tøyen var i Efteraaret 1812 kjøbt
 for, og af Hs. Majestæt Kongen skienket til det
 norske Universitet. Eaasnart Kjøbecontracten var
 i September Maaned afsluttet, traadde Directio-
 nen strax i Brevvevling med den anordnede Byg-
 ningscommission angaaende de fornødne Forbere-
 delser, Indkjøb af Materialier &c., hvormed det

dog under nuværende Tidsumstændigheder er befundet ligesaa tilraadeligt som nødvendigt ikke at haste. Ligesaa foretog den Overlæg med Overbygningsdirecteur Etatsraad Ridder Hansen, som i forrige Aar havde taget det Locale i Diesbyn, angaaende en combineret Bygningsplan i det Hele, hvilken med tilhørende Tegninger af ham kunde ventes udkastet; og da til saadan Plans Affattelse behøvedes endeel Profiler og Tegninger af Tøyens Beliggenhed m. v., saa blev Bygningscommissionen anmodet om, saasnart mueligt at see saadanne optagne og til Directionen indsendte, i hvilken Henseende velvilligt Løfte om Assistance allerede var givet af Chefen for det norske Landcadetacademie, Hr. Oberst Ridder v. Hegerman. Ved at indberette dennes fornyede Tilfagn om at lade de begierte Profiler &c. optage, saasnart Aarstiden tillod det, meldte Bygningscommissionen tillige, at den alt havde været betænkt paa at indkøbe Kalk, at den havde erhholdet Tilbud om Leverance af forskellige Sorter Træmaterialier m. v.

Hine Tegninger over Tøyen med tilhørende Jordveie og nogle tilstødende Grunde indkom i Foraaret 1813, og i Forbindelse dermed blev af Bygningscommissionen indstillet angaaende, hvor Veien fra Christiania Bye til Universitetets Bygninger beqvemmest kunde være at anlægge. Commissionen bragte tre Veianlæg i Forslag, hvoraf

den gav det Fortrinet, som skulde tage sin Begyndelse ved Hjørnet af Lassegaden. Endvidere indberettede Commissionen, at den nyligen ved en af Chemikeren Hr. Schandorff anstillet Undersøgelse var bleven forvissnet om, at et Kalksteensbrud, som findes tæt ved Tøyens Gaardsbygninger, er aldeles skikket til at levere det Meste af den Kalk, som kunde behøves til Universitetsbygningernes Opførelse, og med hvis Brænding inden kort Tid vilde blive gjort Begyndelse. Accordter om Materialier havde endnu ikke kunnet træffes, da ethvert Forlangende, saavel ved Licitationer som underhaanden, havde oversteget alt, hvad der kunde ansees for nogenlunde antageligt, og neppe var heri nogen Forandring at vente, saarend Pengevæsenets nye Indretning havde tilveiebragt stadigere Varepriser.

Angaaende det Sted, hvorfra Veien fra Christiania til Universitetsbygningerne helst skulde tage sin Begyndelse, indhentedes Directionen Overbygningsdirecteurens Betænkning, hvem ogsaa de indsendte Tegninger bleve tilstillede til Afbenyttelse ved den combinerede Plan, han havde paataget sig at udfæste for bemeldte Bygningers Opførelse. I Henhold til den derefter fra Overbygningsdirecteuren modtagne Betænkning bifaldt Directionen under 1 Jun. 1813 det Forslag, ifølge hvilket Veien skulde begynde fra det Sted, hvor Lassegaden støder sammen med Leeret, og approberede,

at til dette Diened maatte kjøbes nogle Huse med deres Grunde, og om mueligt et saadant Stykke Grund paa hver Side af Veien, at det i Længde i det mindste udgjorde 80 Alen, Veiens Bredde iberegnet. Ligesaa bifaldt Directionen i Henseende til Materialiers Indkjøb, at for det første ikke større Partier deraf anskaffedes, end for nogenlunde billige Priser kunde erholdes.

I Overeensstemmelse med det Foranførte til forhandlede Bygningsscommissionen sig nu Gaarden No. 10 paa Hjørnet af Laffegaden og Grønland, No. 12 og 13 paa Grønland samt Gaarden No. 9 i Laffegaden, tilsammen for den Priis 10,666 Rbd. 64 $\frac{1}{2}$ R. B. og 1000 Rbd. S. B. Ligeledes havde den indtil Begyndelsen af November ved Gaarden Tøyen ladet opbryde 11,300 Cubikalen Graasteen, tienslige til Fundamenter og til Kalkbrænding, opført en Kalkovn, kjøbt 500 Tdr. Steensful og allerede brændt 600—700 Tdr. fortræffelig god Kalk, hvis Tilvirkning kun havde kostet det Halve af hvad Indkjøbet deraf vilde have beløbet. Videre kunde Commissionen ikke gaae, før de fornødne Tegninger vare modtagne og en Architect opsendt til Planens Opførelse.

Hr. Etatsraad Ridder Treschow, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, havde efter sin Ankomst til Christiania tiltraadt Bygningsscommissionen.

IV. Foreløbigt Overflag over det fuldstændigen organiserede norske Universitets aarlige Udgifter og Indtægter.

Et Hovedspørgsmaal, som maatte blive Gienstanden for den angaaende Universitetets Anlæg og Indretning nedsatte Commissions Omhandlinger, var ogsaa dette: hvilke de aarlige Udgifter ere, som Universitetets Fornodenheder, naar det engang er indrettet og fuldstændigen organiseret, ville forarsage?

For at kunne med desio større Sikkerhed anslaae Beløbet af disse, troede Commissionen, for de meest væsentlige deraf at burde antage en Maalestof, der som bestandig og vedvarende Norm kunde have en vis Fasthed, og især være uafhængig af det cyclerende Numerars Cours; og da efter dens Formening den rigtigste og simpleste Maalestof at antage i saadant Siemeed er Korn at betale med Penge efter Capitelstaxt, saa blev af den indstillet, at denne Maalestof maatte lægges til Grund for det norske Universitets væsentlige og staaende Udgifter, saavel i Henseende til disse nu at anslaae, som i Tiden til vedkommende Personer og Indretninger at udrede, hvilket Forslag med alle de øvrige fandt allerhøieste Bifald.

Paa denne Maade bleve da nu de aarlige

og staaende Udgifter til Lønninger og andre Universitetets Fornødenheder anslaaede i Korn, og navnlig i Byg, saaledes:

1) til Professorernes Lønninger 7100 Tdr. Byg. Ved at foreslaae om Grundsætninger for Professorernes Lønning gif Commissionen ud fra den Synspunkt, deels, at disse Mænd skulde i deres reglementerede Embedsindtægt (hvortil ogsaa kommer fri Bolig) ei blot finde en tilstrækkelig mod Næringsforger betryggende og sikker Underholdning, men ogsaa et liberalt, til deres Embeders Vigtighed og deres Stilling i Staten svarende, deres videnskabelige Virksomhed begunstigende, Udkomme; deels at der formedelsst Inddeling i visse Classer kunde være Trinfølge i Indtægt og successiv Forfremmelse til bedre Lønning. Ifølge disse Grundsætninger og i Henhold til det bestemte Antal af Professorer (24), fandt man efter anstillet Beregning passende, at til disse Lønning ansattes et aarligt Beløb af 7100 Tdr. Byg. Hs. Majestæt har behaget at bifalde dette, og i Forbindelse dermed som Regel i Tiden at approbere, at samtlige ommeldte Lønninger inddeles i 4 Classer, saaledes, at de Professorer, som staae i første Classe, nyde en aarlig Indtægt af 400 Td. Byg;

anden --	.	.	300 -- --
tredie --	.	.	250 -- --
fjerde --	.	.	200 -- --

og er da de 24 Professorers Fordeling paa disse Classer forelobigen antaget at kunne henigtsmaessigen bestemmes saaledes, at den første Classe indbefatter 5, den anden 11, den tredje 4 og den fjerde 4 Professorer, hvorved, naar

5 Profess. sættes hver paa 400 Ed. Ryg. = 2000 Ed.

11	— . . .	300 — —	3300 —
4	— . . .	250 — —	1000 —
4	— . . .	200 — —	800 —

udkommer den til Professorernes Lon-

ning beregnede Kornudgift af . 7100 Ed.

2) til Lønninger for Lectorer, Udjunc-
ter og Betiente . . . 600 —

3) til en Secretær i Senatet . 150 —

4) til en Kvæstor eller Regnskabsfører
og Casserer . . . 100 —

5) til Bibliotheket

a. til at completere den
Samling, som nu ha-

ves . . . 100 Ed.

b. til nye Bøgers An-

skaffelse . . . 500 —

600 —

6) til Naturaliesamlingen, det physiske Cabinet og det chemiske Laboratorium . . . 200 —

7) til Anatomietheatret, den botaniske Have og Observatoriet . 400 —

8) til tilfældige Udgifter . . . 200 —

9350 Ed.

Transp. 9350 Rd.

Desuden bragtes i Anslag som aarlig
Kornudgift

1) til et Pensionsfond for udtiente
Universitetslærere	400 Rd.
2) til Understøtning for trængende og
haabefulde Studerende, for det
første	330 —
i alt aarlig Kornudgift 10,080 Rd.	

Til disse og andre Udgifters Bestridelse gior-
des Regning paa følgende aarlige Indtægter:

1) i Korn	
a. af Subscriptionen i Korn *)	886 Rd. Byg
b. af de tre Tiender, som gaae
over fra Kiøbenhavns Uni-
versitet **)	565 — —
c. af det Aukerske Kidei-Com-
mis ***)	5000 — —
d. af det beneficerede Gods †)	5799 — —
i alt	12,250 Rd. Byg.

*) Jvf. disse Ann. 1812 S. 336.

**) S. disse Ann. 1811 2 B. S. 246 ff.

***) Senere Brevvevling med sammes Administration
lader formode, at det fra denne Kilde forventede
aarlige Bidrag er anslaaet alt for høit.

†) Jvf. disse Ann. forrige Hæfte S. 123 f. Denne
Indtægt vil kun langsomt tilveiebringes, ligesom

2) i Penge

a. af Studiifkatten	1800 Rd.
b. Renten af de 100000 Rd., som fra Sorøe Academie skul-	
de af gives	4000 —
c) af det beneficerede Gods	42461 —

i alt 48,261 Rd.

Hvorved Commissionen dog ikke undlod at bemærke, at af de beregnede Indtægter nogle vare deels anslaaede efter Probabilitet, deels ifkun langsomt vilde tilveiebringes, hvilket sidste navnlig vilde vare Tilfældet med dem, som skulde udkomme af det beneficerede Gods Realisation, saa at Universitetet i lang Tid neppe vilde kunne undvære overordentlig allernaadigst Understøtning.

V. Blandede Efterretninger.

Da endnu ikke haveß egne Boliger for Professorerne ved det norske Universitet, som har Bygningscommissionen, efter Directionens Anmodning, leiet i Christiania Baaningsleiligheder for

det beneficerede Gods efterhaanden realiseres, hvilket neppe i de første 30 Aar vil kunne ventes tilendebragt.

tre Professor-Familier, som kunde ventes did fra Kjøbenhavn i Mai Maaned, og som fri Bolig var forfikkret. Ligeledes er de i Christiania allerede boende Embedsmænd, som ere udnævnte til academiske Lærere, bevilget en Huusleie-Godtgjørelse af Universitetets Fond.

Da de af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler anvendte Beskræbeller for, i Sommerens Løb at see de for det norske Universitet bestemte Samlinger af Bøger med Sikkerhed afsendte til Christiania, have været uden Følge, ere disse Samlinger forblevne i det Locale, hvor de i Foraaret bleve hensatte *).

Efter en Middelberegning af Aarene 1800 — 1809 befordres aarligen til Embeder i Norge 11 à 12 Candidater i Theologien, 2 à 3 Candidater i Lovkyndigheden, og af Candidater i Medicinen 1 hvert andet Aar; af alle tre Slags 13 à 14 aarlig. Det norske Universitet maa da, for at tilfredsstille Landets Fornødenhed i Henseende til de Embeder, der kræve academisk-videnskabeligen dan-

*) Jfr. foreg. Hæft. S. 107 ff.

nede Mænd*), aarlig levere i det mindste i 4 Candidater i Theologie, Jurisprudens og Medicin. Ansætter man nu et fuldstændigt academisk Studiecursus til tre Aar, og antager man, at af dem, der som Studerende ved Universitetet aarlig indskrives, en Fierdedeel enten ikke kommer i Embede, enten fordi de ei fuldende deres Studier eller efter disses Fuldendelse dæ eller betræde anden Bane, saa behøver Universitetet som Landsuniversitet, omtrent en aarlig Tilvæxt af 20 egentlig Studerende, i hvilket Tilfælde intet, som det synes, vilde blive tilovers. Men det er ikke at tvivle paa, at jo den aarlige Tilvæxt vil blive større. Efter Kiøbenhavn's Universitets Matrikler bleve til dette i Aarene 1780 — 1789 efter Middeltal dimitterede fra Norge aarlig 24; 1790 — 1799: 32; 1800 — 1809: 18, i Gjennemsnit for alle 30 Aar omtrent 24 — 25 aarlig. Dog maa dette Antal formodentlig antages noget lidet høiere med Hensyn til, at adskillige Norsksødte kunne være dimitterede i Danmark, især blandt de saakaldte Privatister.

*) Disſes Antal kan anſlaaes til omtrent 660, hvoraf c. 490 geiſtlige, c. 103 juridiſke, c. 15 mediciniſke, 24 academiſke og c. 20 Skole-Embeder.